

Innspill til tvangslovutvalget fra PsykiskhelseProffene

Om Forandringsfabrikken og PsykiskhelseProffene

Forandringsfabrikken samler og presenterer kunnskap fra barn og unge i hjelpesystemer og skole. Vi inviterer barn og unge til å dele erfaringer og gi råd.

PsykiskhelseProffene er barn og unge som har erfaring fra psykisk helse-hjelp. De gir konkrete råd til hvordan hjelpen kan bli mer nyttig for barn og unge. Forandringsfabrikken har hentet råd fra mer enn 300 unge med erfaring fra psykisk helsevern. Mange har erfaring med tvangstiltak som tvangsinnleggelse, utgang med følge, tvangsmedisinering, fastholding, tvangsernæring og belteseng. Innspillene her bygger på denne kunnskapen.

Tvang har alvorlige konsekvenser

Mange av oss har opplevd mye vondt, og vi kjenner fysisk tvang og tvangsbehandling i psykiatrien som nye overgrep. Tvang gir oss traumer, og da skader psykisk helsevern oss mer. Når voksne holder oss nede med makt blir vi stille, men ikke fordi det hjelper. Man gir bare etter til slutt.

Mange av oss har opplevd at voksne bruker tvang for at det skal være rolig på avdelingen, fordi de er for få ansatte eller fordi de blir usikre på hva de skal gjøre. At de bruker tvang da synes vi er feigt av voksne og en lettvindt løsning som bare skaper masse vondt.

Tvangsmedisinering gjør at vi blir fratatt følelsene våre. Vi mister den stemmen og det språket vi har. Det kjennes som vi blir fjernet fra verden, for at det skal bli lettere for andre enn oss. Sånt må ikke skje på steder som skal hjelpe barn og unge som har det vondt.

Trygghet, ikke tvang

Vi har opplevd at situasjoner som ligner løses på ulike måter. Når de voksne jobber med trygghet og varme gir det helt andre resultater enn vonde tvangsmidler.

For at det skal være trygt og sikkert på innleggelsesposter må vi kjenne at det er trygt inni oss. Trygghet og sikkerhet i psykisk helsevern må komme fra arbeid med varme og kjærlighet, ikke kalde tvangsmåter som kan være mer til skade enn til hjelp.

Samarbeid (brukermedvirkning), ikke tvang

I dag opplever vi sjelden at vi får være med på å bestemme i vår egen behandling, særlig hvis psykisk helsevern mener vi er veldig syke. Da blir hjelpen ofte lite nyttig.

Norge må ha helt klare regler som tydelig viser at vi som får hjelp av psykisk helsevern skal ha innflytelse når det gjelder forebygging av tvangsbruk og rett til å nekte behandling. Vi vet at mye bruk av tvangsmidler og tvangsbehandling kunne vært unngått hvis voksne så på oss som samarbeidspartnere og lyttet til vår kunnskap om hva som er god hjelp.

For at voksne skal få til å jobbe med barn og unges psykiske helse må de ha barn og unge som sine nærmeste samarbeidspartnere. Lovene i Norge sier tydelig at det skal være

”brukermedvirkning”. For at helsetjenester for barn og unge skal være nyttige må de kjennes samarbeidende for barn. I følge unge er ”brukermedvirkning”:

- Få ærlig og nyttig informasjon
- Få beskrive virkeligheten sin i trygge rom
- Få være med å bestemme i behandlingen
- Få være med å dokumentere
- Få gi tilbakemelding

Vi ber dere i tvangslovutvalget gi regler som er gode for oss

- I loven må det være egne regler for barn. Norge må få regler som sikrer god og nyttig hjelp. For å få slike regler ber vi om at dere bygger utvalgets forslag på kunnskap fra barn og unge.
- Helsetjenesten må jobbe for å skape trygghet og samarbeid. Fordi det vil gi den beste hjelpen – og det vil også forebygge tvang.
- Det kan ikke - på noen måte - være lov til å bruke tvangsmidler mot barn - om det ikke står om liv. Å bruke belteseng på barn under 18 år må være ulovlig.
- Barn må få vite hva helsetjenesten har lov til å gjøre og ikke. I dag får vi ofte ikke vite det, og reglene om tvang er veldig vanskelige å forstå. Loven må gå an å forstå, også for barn.
- Det må gå an å klage på en måte som oppleves trygg og tilgjengelig for barn.

Loven må sikre at:

- Ved innleggelse må helsepersonell spørre barnet tidlig i oppholdet hvilke smerteuttrykk barnet kan ha når hun/han har det vondt og hva barnet da trenger
- Når tvang vurderes i situasjoner som ikke er akutte må de som skal bestemme, alltid først lytte til barnet. Barnets synspunkt og hvordan det er tatt hensyn til må dokumenteres
- Hvis helsepersonell har brukt tvangsbehandling/tvangsmidler må de ha dialog med barnet i etterkant og dokumentere hvordan barnet opplevde tvangen
- Rapporter om tvangsbruk må ta utgangspunkt i barnets forklaring

Kjære, kjære dere

Vi ber dere nå ta kunnskapen fra barn og unge på dypt alvor. Og at dere helt på ordentlig tar disse hjerterådene med, når dere bestemmer regler for bruk av tvang. Vi stoler på at dere leter etter gode løsninger, og vil veldig gjerne snakke nærmere med dere om dette i tiden fremover.

Varme hilsener fra PsykiskhelseProffene v/Marie Albertine, Glorija, Monica, Sandra og Julie Forandringsfabrikken v/Heidi B. Grande og Marit Sanner